



PROJEKT TORNFALK VÄSTRA MÄLARDALEN

I *Fåglar i Västmanland nr 1/2007* har vi berättat om vårt projekt **Tornfalk i Västra Mälardalen**.

Under året som gått har vi förutom det vanliga fältarbetet, snickrat holkar, bytt ut gamla och ökat ut beståndet till 130 holkar inför säsongen 2008.

Som vanligt började den intensiva och spännande perioden i projektet i månadskiftet maj-juni, då samtliga holkar kontrollerades, för att se i vilka som häckning var på gång. Liksom tidigare har det varit häckning varje år i vissa holkar, i andra mera oregelbundet och i vissa holkar ännu inte alls. Kring vissa holkar har tornfalkar varit aktiva hela säsongen, men det har inte varit någon häckning där.

Kattugglor hade lagt beslag på 3 tornfalksholkar, och som lite bonus så ringmärkte vi också 7 kattuggleungar i slutet av maj.

Det är stor spridning på hur långt tornfalkarna kommit i häckningsbestyren i slutet av maj-början av juni i vårt projekt. I vissa holkar har äggläggning just börjat, i andra är ungarna redan kläckta. Det innebär att ringmärkningsperioden sträckte sig från mitten juni och fyra veckor framåt.

Med hjälp av kikare eller förstörat digitalfoto kan man ibland se att de vuxna falkarna är ringmärkta. Foto: Johannes Eriksson



12

Fåglar i Västmanland 1-2008



Enligt Sveriges Ornitologiska Förening påbörjar tornfalken äggläggningen i södra delen av landet i mitten av maj och i norra delen i början av juni. Beståndet av tornfalk beräknas i dag i Sverige till cirka 3000 par, varav 2400 par i Norrland. Läget verkar just nu stabilt, i de södra delarna av landet till och med en liten ökning, tack vare flera holkuppsättningar.

Årets resultat	häckningar	genomförda häckningar	ringmärkta ungar
Antal holkar	16	11	52
130			

Det är lika många häckningar som 2006, men ett mindre antal genomförda häckningar och ringmärkta ungar. Sen år 2000 har hittills 293 tornfalksungar ringmärkts.

I ett område på drygt 1 km², med varierande odling och två mindre vattendrag, där det finns 7 holkar uppsatta, hade ett par kattugglor flyttat in i en tornfalksholk mitt i området. I de närmaste tre holkarna fanns häckande tornfalk. Till en början fungerade grannsämjän väl, men vart efter att de tre kattuggleungarna växte blev det problem. I den närmaste holken fanns plötsligt bara en ensam orolig tornfalkshanne kvar med ägg, den ruvande honan hade försvunnit. Efter några dagar inträffade samma sak i nästa holk, men där fanns fjädrar kvar av honan. I den tredje holken hann äggen kläckas, men ungarna försvann en efter en, så vid ringmärkningsdags fanns en ensam unge med båda föräldrarna kvar.

Honan infångades och kontrollerades. Denna hona visade sig ha sin rötter i Finland. I samma holk har en unge ringmärkts som senare visade sig vara en hona som häckar i Finland. Foto: Johannes Eriksson.



13

Fåglar i Västmanland 1-2008



Falkarnas utsikt. Foto: Ulf Eriksson.

Under sensommaren granskade vi innehållet i holken med uggelhäckningen, och där fanns vi både vingar, fjädrar och benrester av tornfalk. Tillgången på sork har varit sparsam under 2007, vilket skulle kunna vara en orsak till att kattugglor har fått smak på tornfalk.

Vi gillar ju alla fåglar, men vi skulle ju helst se att kattugglorna fortsättningsvis hittar ett annat boende lite längre bort. För att markera för kattugglorna att holkarna inte är tänkta för dem, har vi fyllt den aktuella holken med spån ända upp till kanten. Ugglor vill ju helst ha lite djupare holkar.

I tre holkar med sammanlagt 13 ägg kläcktes inte äggen, utan bona övergavs så småningom.

Vid kontroll av två holkar möttes vi av denna syn. En vuxen fågels fjädrar och ägg i oordning. Efter lite detektivarbete kom vi fram till att det var en kattuggla som tagit två honor på bo och troligtvis plockade ungar i ett tredje. Ny erfarenhet för oss. Foto: Ulf Eriksson.



Ulf och tornfalksungarna. Foto: Johannes Eriksson.

I samband med ringmärkningen kommer ju tornfalkarna ibland väldigt nära, och vi har vid några tillfällen sett att vuxna fåglar varit ringmärkta och undrat om det är "våra" falkar som kommit tillbaka. Tillstånd att infanga vuxna fåglar har införskaffats.

Under ringmärkningen av en kull i Vretberga, Medåkers sn, Arboga kommun, den 16 juni 2007 var den ringmärkta honan mycket närvarande och ryttlade bara någon meter över ladtaket. Två dagar senare kunde den infångas och ringen kontrolleras. Den var ringmärkt år 2002 som bounge i Nokia, utanför Helsingfors, Finland.

Liksom 2006 har vi även 2007 fått ekonomiskt stöd från Alvins fond. Det är fyra tornfalksprojekt i Sverige som fått stöd från Alvins fond, ett projekt i Västerbotten, vi här i Mälardalen, ett i Skövde trakten, och ett mindre projekt i Svedala.

Text: Laila Andersson

